

Évésztavarak és testképzavarak

Túry Ferenc–Pászthy Bea (szerk.)

Dr. Somhegyi Annamária prevenciós igazgató

Országos Gerincgyógyászati Központ

Az „Évésztavarak, testképzavarak” című kötet figyelemfelhívó szerepet tölt be, s a legszélesebb értelemben vett szakmai körök figyelmére is igényt tarthat, hiszen napjainkban egyre több szó esik erről a betegségsoporról. Ma már nemcsak az *anorexia nervosa* és a *bulímiát* ismerjük, hanem több új kórforma is feltűnt, s ezek egyre fiatalabb életkorban jelentkeznek. Mindez az egészségügyet új kihívások elé állítja, miközben a gyakori terápiarezisztencia új és új eljárások kidolgozását, meghonosítását igényli.

A Magyar Pszichiátriai Társaság Évésztavar Szekciója 2005-ben alakult, s 2006-ban szervezte meg az I., 2008-ban a II. Magyar Évésztavar Kongresszust. Az évésztavarakat tárgyaló első hazai tanulmánykötetek 1993-ban, majd 2000-ben jelentek meg, s az azóta eltelt időszakban annyi új ismeret halmozódott fel, hogy időszerevé vált ezek összegyűjtése. E kötet célja, hogy a fontosabb témakörök mind helyet kapjanak, mégpedig a 2000 óta megjelent irodalmi hivatkozásokkal, így az érdeklődő bármely témakörben megtalálhatja a támpontokat. A kötet a 2000-ban megjelent összefoglaló mű tartalmát nem megismételni, hanem kiegészíteni hivatott. A 40 fős szerzői gárda tagjai közt sok a fiatal, s ez reményt ad arra, hogy a témával a jövőben is felkészült szakemberek foglalkoznak. Az évésztavar kutatása terén 1994–2007 között 11 kandidátusi, illetve PhD-értekezés született, ez is jelzi a szakemberek érdeklődését.

A kötet öt részre tagolódik. Az első rész az évés- és testképzavarak új megjelenési formáit tárgyalja: a gyermek- és serdülőkori évésztavarakat, a falászavart, az *orthorexia nervosa* (= egészségesétel-függőség), a sportolás és az évésztavarak, valamint a testépítés és a testképzavarak összefüggéseit, az évésztavarak újabb epidemiológiai adatait. E részben szó esik néhány speciális vonatkozásról: a plasztikai sebészeti beavatkozások és a testképzavarak közötti kapcsolatról, vagy a ritka *apodemnofliáról* (a beteg valamely testrésztől annyira idegenkedik, hogy attól mindenáron szabadulni akar, s ha az amputációra sor kerül, megnyugszik).

A második rész az évésztavarak biológiai tényezőiről, a táplálékfelvétel szabályozásáról szól. Itt az évésztavarak genetikája, a táplálékfelvétel és a testsúly szabályozása, az immunrendszer változása *anorexia nervosa* esetén, az évésztavarak

kardiológiai következményei és az évésztavarak idegrendszeri háttere szerepel.

A harmadik rész témája az évés- és testképzavarak pszichológiai háttere: az évésztavarak pszichodinamikus megközelítése és terápiája, az évésztavarak kognitív megközelítése, az évésztavarak és a személyiség, érzelmszabályozás *anorexiában*, az évésztavarak transzgenerációs megközelítése, az évésztavarak és a kényszerbetegségek kapcsolata, az évésztavarak, a testkép és a vakság kapcsolata, a testkép mérése.

A negyedik rész az évés és a testkép társadalmi-kulturális tényezőiről szól: évésztavarak az ókorban, a vallás és az évésztavarak, az ételfogyasztás mértékét szabályozó szociokulturális tényezők, az íz- és ételpreferenciák szociokulturális háttere, a nemiszerep-váltási krízisek és az évésztavarak összefüggései, az étel, az évés és a nemzeti identitás kérdése, az évésztavarak és az internet kapcsolata.

Végül az ötödik rész az évésztavarak terápiájáról és prevenciójáról szól: az elhízás kezelésének jelenlegi helyzetéről, az évésztavarak gyógyszeres terápiájáról, a viselkedés- és kognitív terápiáról, a családterápiáról, a pszichodráma alkalmazásáról, a hipnoterápiáról, a pszichoedukációról és az önségítésről, az *anorexia nervosa* és a *bulímia* hosszútávú lefolyásáról és kimeneteléről, a prevenció kérdéseiről, végül az évésztavarakra vonatkozó teendők világszerte érvényes chartájáról.

A témák felsorolásából is kitűnik, hogy a szerkesztők rendkívül széleskörűen tekintenek az évésztavarak, testképzavarak problémakörére: az egész embert, az ember teljes környezetét veszik figyelembe. A szerzők könnyen követhető, jól érthető stílusban fogalmaznak. Mindez azt eredményezi, hogy azok a szakemberek is sikerrel forgathatják e művet, akik gyakorlatukban kapcsolódnak ugyan a téma valamely részéhez, de nem kifejezetten e terület specialistái. Fontos, hogy mindazok, akik az egyre fiatalabb korú betegekkel találkoznak, minél jobban értsék meg és ismerjék fel a helyzetet, hogy ezzel hozzájárulhassanak minél sikeresebb kezelésükhöz. Mivel pedig az évésztavarak kialakulásában a szociokulturális tényezőknek jelentős szerepük van, az is fontos, hogy minél többen értsük meg ezen összefüggéseket, hogy ennek alapján

több védelmet tudunk nyújtani a gyermekeknek-fiataloknak. A szociokulturális tényezők között fontos felismernünk a mindennapi életünket egyre jobban behálózó, befolyásoló médiahatások (köztük az internet) jelentőségét is.

Az evészavarok prevenciójának legszélesebb érdeklődésre számot tartó része az általános megelőzés. Ez a helyes, egészséges táplálkozás és a rendszeres, örömet nyújtó testmozgás mellett a személyiség fejlődésének segítségét tartalmazza oly módon, hogy az önértékelés, a stresszkezelés javuljon, s a médiatudatosság (más szóval a kritikus médiahasználat) kialakuljon. A médiatudatosság különösen fontos az evészavarok megelőzésében, mivel a médiumok által sugallt hamis testideál jelenős szerepet játszik az önértékelési és testképzavarok, ezzel együtt az evészavarok kialakulásában. Ezen hatás mellett a médiumok közvetítette marketinghatások másképpen is befolyásolják étkezésünket, egészségünket: előbb fo-

gyasztásra sarkallnak (s a reklámozott élelmiszerek többsége nem igazán segíti elő az egészséget), majd pedig fogyókúrára hívnak (s a reklámozott fogyókúrák többsége hatástalan).

Külön kiemelendő, hogy az internet ma olyan közösségalkotó erőként jelenik meg, amely erősebb az evészavaros lányok családjának, orvosának gyógyító erőfeszítéseinél. Megdöbbentő ütemben szaporodnak a *pro ana, pro mia* oldalak – már nemcsak angolul, hanem magyarul is. Itt az evészavaros lányok osztják meg egymással tapasztalataikat, s mutatják be ideálisnak, az egészségnél is jobbnak az evészavar okozta kóros állapotot.

Mindezért fontos, hogy a védőnők, az iskolaorvosok és az eredményesebb nevelést fontosnak tartó pedagógusok ismerjék meg az evés- és testképzavarok mai helyzetét. Ehhez kiváló és érdekfeszítő segítő társ az *Evészavarok és testképzavarok* című tanulmánykötet.

Tisztelt Szerzőink!

Kérjük, hogy az *Egészségfejlesztés* beszánt írásait, az ábrákkal és a képekkel együtt, e-mailben (csatolt file-ként) vagy lemezen/ CD-n – ez esetben a nyomtatott változatot és az eredeti képe(ke)t mellékelve –, levélben küldjék el a szerkesztőség címére.

A szerkesztőség címe és telefonszáma megváltozott: 1096 Budapest, Nagyvárad tér 2.

Levelezési cím: 1395 Budapest, Pf. 839/3.

Telefon: (1) 428-8272. *Fax:* (1) 428-8273.

E-mail: haromszeki.zsuzsanna@t-online.hu. *Honlap:* www.oefi.hu.

A kézirat formája

A cím alatt szerepel a szerző(k) neve, munkahelye, telefonszáma és e-mail címe. Egy lapoldalt meghaladó terjedelmű (ötezer karakternél hosszabb) cikk, tanulmány, elemzés esetén célszerű alcímekkel tagolni az anyagot. Az írást kérjük rövid magyar és angol nyelvű összefoglalóval (az angolra lefordított címmel együtt), valamint irodalomjegyzékkel zárni. Ötezer karakternél rövidebb írás, könyvismertetés és lapszemle esetén nem alkalmazunk alcímeket és összefoglaló sem szükséges. Az ábrák elkészítésénél vegyék figyelembe, hogy azok fekete-fehérben fognak megjelenni.

Fáradozásukat köszöni és eredményes munkát kíván

a Szerkesztőbizottság